

(ברכות ח, ב) לשיטתו. בקשר לזה יש להוסיף את המסופר כי אביו הגר"ה חזר לו חידה בימי ינקותו: כיצד נוכל לתלות את ב' הדעות בביאור הכתוב "צוהר תעשה לתיבה" - חלון או אבן טובה, בפלוגתא דחצי שיעור אי אסור מה"ת. לא נזקק הנער לרגעים המועטים אותם קצב לו אביו לפתרון החידה, עד מהרה פתר וכך אמר: הרי את הקושי כיצד שמר אאע"ה את השבת והלא בן נח ששבת חייב מיתה, מיישבים שעשה מלאכה פחות מכשיעור, דלגבי ב"נ דלית בהו הלכות שיעורין מיקרי שעשה מלאכה ולא שבת וכלפי דין ישראל שמר את השבת. אמנם כ"ז אינו אלא אם ח"ש מותר מה"ת, אבל אי אסור מה"ת לא העלינו ארוכה דחילל את השבת. על כרחנו נצטרך לומר דלהך מ"ד קרא דיום ולילה לא ישבותו לא קאי אאדם לאסור שכיתה על ב"נ, אלא שזו הבטחה על העיתים שלא ישבתו מכאן ואילך, כפשטיה דקרא. אמנם זה תלוי אם שימשו מזלות בימי המבול, דאם שימשו מה מקום יש להבטחה זו והלא מעולם לא פסקו, ואם לא שימשו יכולים אנו לפרש שזו הבטחה כנוכח (ראה רש"י עה"פ הנ"ל). והנה המחלוקת בפירוש תיבת "צוהר" אי הוי חלון או אבן טובה תלויה ג"כ בזה, דאם שימשו מזלות והיה אור החמה, סגי בחלון, ואי לא שימשו והיה חשך, צריכין היו לאבן טובה. מעתה ר' יוחנן דס"ל ח"ש אסור מה"ת ולדידיה חייבין אנו לומר דקרא דיום ולילה לא ישבותו אינו איסור לב"נ לשבות (דאל"כ כיצד שמר א"א את השבת), אלא הבטחה שהעיתים יתנהגו כסדרן (וזאת כאמור משום שלא שימשו מזלות בימי המבול), הוא זה דס"ל דצוהר היינו אבן טובה שהרי לא היתה אורה ולא סגי בחלון, ור"ל דס"ל ח"ש מותר מן התורה ולפיכך אפשר היה לאאע"ה לשמור את השבת בעשיית מלאכה פחות מכשיעור, גם אי נימא דקרא דלא ישבותו קאי אאדם ולאיסור עכו"ם ששבת, ואינו מפרש דקרא קאי אמזלות, וזאת משום דס"ל דשימשו המזלות בימי המבול ואין צורך להבטחה דלא ישבותו כיון שלא שבתו מעולם, שפיר יכול לפרש דצוהר היינו חלון כיון שהיתה אורה (דוק ותשכח שר' יוחנן דס"ל ח"ש אסור מה"ת ס"ל בסנהדרין ק"ח דצוהר היינו אבן טובה והוא סבר בבר"ר פכ"ה דלא שימשו מזלות בימי המבול, ור"ל דס"ל ח"ש מותר מה"ת ס"ל בסנהדרין נ"ח דקרא דיום ולילה לא ישבותו קאי אאדם, דעכו"ם ששבת חייב מיתה). מפי הגרש"ב הכהן דויטש, משמיה דהגר"ש אויערבאך.